

Vastaanottaja:

Hämeen liitto, hameenliitto@hame.fi

Lähetäjät:

BirdLife Kanta-Häme ry

BirdLife Suomi ry

toimisto@birdlife.fi

Asia: lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1.vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

BirdLife Kanta-Häme ja BirdLife Suomi lausuvat vaihemaakuntakaavan luonnoksesta mielipiteenään seuraavaa.

Tärkeiden lintualueiden huomiointi

Kaavaluonnoksesta tai osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ei käy ilmi, että kaavatyössä olisi hyödynnetty tuoreita linnustoa koskevia selvityksiä kaava-alueelta. Pidämme tätä merkittävänä puutteena, ja kehotamme Hämeen liittoa ottamaan alla mainitut raportit huomioon kaavan jatkokehittämisessä.

BirdLife Kanta-Hämeen raportti **maakunnallisesti tärkeistä lintualueista** (MAALI-alueet) on päivitetty viime vuonna. Selvitys (Aintila 2025) perustuu parhaaseen saatavilla olevaan tietoon alueen linnustosta. Tärkeiden pesimäalueiden osalta tulee huomioida myös Kanta-Hämeen vanhempi MAALI-selvitys (Aintila 2016). Kaavan jatkotyössä tulee huomioida myös Lounais-Hämeen lintuharrastajien MAALI-raportti vuodelta 2015 (Kettunen ym. 2015). MAALI-selvitykset ja paikkatietorajaukset ovat ladattavissa BirdLifen verkkosivuilta:

<https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/maali/yhdistysten-maali-raportit/>

Muistutamme Hämeen liittoa myös **kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden** (IBA-alueet) merkityksestä. IBA-alueet muodostavat maailmanlaajuisen tärkeiden lintualueiden verkoston, joka tarjoaa lajeille turvan niiden pesimä-, muutto- ja talvehtimisaikana. Verkosto on Suomen osalta päivitetty vuonna 2025. Kaava-alueelle osuu IBA-kohde Torronsuo-Talpianjärvi. IBA-alueiden rajaukset ovat saatavilla BirdLifen verkkosivuilta: <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/>

Tuulivoima

Kaavaluonnos mahdollistaa merkitykseltään paikalliseksi katsottavien (alle kahdeksan teollisen kokoluokan tuulivoimalan kokonaisuus) tuulivoimalahankkeiden toteuttamisen kaavassa tuulivoimatuotannolle varattujen alueiden ulkopuolelle. Emme pidä ratkaisua perusteltuna, ja esitämme sen sijaan maakuntakaavassa käytettäväksi tuulivoimaloiden tehoa seudullisen voimalahankkeen raja-arvona esitetyn voimaloiden lukumäärän sijaan. Raja-arvoksi esitämme 10 MW. Näin tuulivoimatuotanto ohjautuu varmemmin kaavassa tuulivoimalle varatuille alueille, jotka on myös arvioitu tuulivoimalle parhaiten soveltuviksi. Rajoitus lisäisi rakentamisen ennustettavuutta,

vähentäisi haitallisia odottamattomia vaikutuksia, mukaan lukien voimajohtoyhteyksien rakentaminen, ja parantaisi tuulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä.

Vaihemaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita (tv) koskeva suunnittelumääräys on pääpiirteissään toimiva. Pesivän linnuston lisäksi tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon myös muutonaikainen linnusto, eli linnuille tärkeät muuttoreitit ja levähtämisalueet ja ruokailu- ja levähtämisalueiden väliset lentoreitit. Ehdotamme suunnittelumääräyksen:

”Tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota asutukseen kohdistuvien vaikutusten lieventämiseen sekä linnuston elinolosuhteiden turvaamiseen.”

muuttamista muotoon:

”Tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota asutukseen kohdistuvien vaikutusten lieventämiseen sekä linnuston elinolosuhteiden turvaamiseen sekä pesivän että muutonaikaisen linnuston osalta.”

Uutena tuulivoima-alueena kaavaluonnoksessa esitetään kohdetta Löyttymäki-Hietoinen. Kyseinen aluevaraus sijoittuu lähimmillään alle kahden kilometrin päähän sen itäpuolella sijaitsevasta Hietoisten maakunnallisesti tärkeästä lintualueesta (420093 Hausjärvi, Hietoinen) ja Hietoisen lentoreitistä (420101). Alue on tärkeä muutonaikainen levähdysalue muun muassa tundrahanhelle ja valkuposkihanhelle, jotka liikkuvat lentoreittiä pitkin. Tämä tulee huomioida kaavan jatkosuunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Kaavaluonnokseen on osoitettu Kiimassuon tuulivoimala-alue IBA-kohteen Torronsuo-Talpianjärvi välittömään läheisyyteen, heti IBA-alueen pohjoispuolelle. Kyseinen IBA-alue on suojeltu Natura-verkostossa lintudirektiivin mukaisena linnustonsuojelualueena. Alueella esiintyy useita luonnonsuojelullisesti tärkeitä tuulivoimaloiden vaikutuksille herkkiä lajeja, kuten erittäin uhanalainen huuhkaja. Verraten uudet tutkimukset osoittavat huuhkajan olevan erityisen herkkä tuulivoimaloiden aiheuttamalle häirinnälle, minkä vuoksi lajin reviirit yleensä häviävät alle viiden kilometrin etäisyydellä voimaloista.

Emme pidä mahdollisena, että kyseiselle tuulivoimala-alueelle voisi rakentaa maakunnallisen tason tuulivoimatuotantoa aiheuttamatta merkittävää haittaa IBA- ja Natura-alueen linnustolle. Aluevaraus on täten poistettava maakuntakaavasta. Alueen säilyttäminen maakuntakaavassa on mahdollista ainoastaan, mikäli maakuntakaavaa varten laadittavassa Natura-arvioinnissa voidaan riittävällä varmuudella osoittaa, ettei voimaloiden toiminta todennäköisesti aiheuta vaikutuksia Natura-alueen kriteerilajeille. Arvion tulee luonnollisesti perustua tuoreimpaan tutkimustietoon lajien vasteesta tuulivoimaloihin.

Aurinkovoima

Suuret, teollisen mittakaavan aurinkovoimalat ovat kiistatta maakuntakaavoilla ohjattavaa maankäyttöä. Ne ovat jopa useiden neliökilometrien suuruisia teollisuushankkeita, joiden sijoittumiseen vaikuttavat nykyisten ja tulevien voimajohtoverkkojen ja niiden liityntäpisteiden sijainti, ja joiden toteutukseen liittyy muun muassa oman voimajohtoyhteyden rakentaminen. Esitämme, että teollisen mittaluokan aurinkovoimaloiden sijaintipaikat osoitetaan maakuntakaavassa tuulivoima-alueiden tapaan kaavakartalla.

Aurinkovoimaa koskevassa yleismääräyksessä ei kaavaehdotuksessa oteta kantaa hankkeiden ilmastohyötyihin, mikä on huomattava puute. Pidämme tärkeänä, että aurinkovoimahankkeet sijoittuvat sellaisille alueille ja toteutetaan siten, että ne tuottavat merkittäviä ilmastohyötyjä verrattuna kyseisen alueen nykyiseen tai muuhun potentiaaliseen maankäyttöön ja ovat hiilinegatiivisia.

Esitämme aurinkoenergiaa koskevaan yleismääräykseen lisäystä, joka huomioi ilmastomuutoksen hillitsemiseen liittyvän näkökulman:

”Aurinkovoimaloiden sijoituspaikan valinnassa on lisäksi varmistettava, että hanke tuottaa merkittävää ilmastohyötyä suhteessa alueen muuhun mahdolliseen maankäyttöön, ja että hanke on hiilinegatiivinen”.

Ekologinen verkosto

Kaavatyön aikana on Hämeen liiton toimesta tehty linjaus, jonka mukaan aluevarauksiin ei tehdä vaihemaakuntakaavassa muita kuin vahvasti perusteltuja muutoksia. Ekologisen verkoston osalta tämä tarkoittaa kaavaluonnoksessa esitettyinä uusina kaavamerkintöinä ekologisen verkoston ydinalueita. Aluerajaukset ovat näiden osalta sinällään perusteluja ja varsin hyvin rajattuja. Niiden suojelullinen lisäarvo jää vähäiseksi, koska alueiden kaavamääräykset eivät juurikaan rajoita alueiden käyttöä. Myöskään kaavaselostuksessa tai muussa materiaalissa niiden merkitystä osana maakunnan luonnon monimuotoisuuden suojelua ei konkretisoida.

Kaavan jatkotyössä tulee huolehtia siitä, että vaihemaakuntakaavan yhteydessä edistetään alueen suojelualueverkoston vahvistamista. Suomi on kansainvälisin sopimuksin sitoutunut suojelemaan 30 % pinta-alastaan, ja siitä 10 % tiukasti, vuoteen 2030 mennessä. Sitoumukset tulee huomioida myös maakuntakaavatasolla.

Lisäksi kaavan laadinnassa on huomioitava aurinko- ja tuulivoiman ja niihin liittyvien sähkönsiirtoyhteyksien lisääntymisen voimakkaasti erityisesti metsäalueita pirstova luonne, joka todennäköisesti heikentää ekologisten yhteyksien toimintaa. Tämä on tärkeää käsitellä kaavan vaikutusten arvioinnissa.

Kaavan vaikutusten arviointi

Kaavaluonnoksen selostuksessa (s. 94) todetaan Tuulivoiman linnustovaikutuksista, että *”Linnuille ei tuulivoimasta aiheudu suurta törmäysvaaraa”*. Tuulivoiman muita linnustovaikutuksia ei ole lainkaan tunnistettu. Tuulivoiman linnustovaikutuksia koskevissa tutkimuksissa voimaloiden häirintävaikutus on todettu merkittäväksi ja vaikuttavan pesimälintulajistoon jopa useiden kilometrien etäisyydellä. Pidämme myös törmäysvaaraa koskevaa ilmausta törmäyksiä vähättelevänä ja riittämättömänä, sillä törmäysriski vaihtelee paitsi lajien, erityisesti voimaloiden sijaintipaikan välillä.

Kaavan jatkotyössä on välttämätöntä toteuttaa riittävät linnustovaikutusten arvioinnit, joissa huomioidaan kaikkien maakuntakaava-alueella, ja muilla lähialueilla olevien ja suunniteltavien voimala-alueiden yhteisvaikutukset, sekä siltä osin kuin voimala-alueiden läheisyydessä on Natura-alueita tai muita tärkeitä lintualueita, voimaloiden vaikutukset niihin. Keskeisiä lajeja kumulatiivisten vaikutusten tunnistamisessa ovat esimerkiksi suurikokoiset haukat, pöllöt ja kaakkuri.

Pyydämme Hämeen liittoa huomioimaan edellä esittämämme kaavan jatkovalmistelussa.

BirdLife Kanta-Häme

Juhani Kairamo

puheenjohtaja

BirdLife Suomi

Teemu Lehtiniemi

suojelu- ja tutkimusjohtaja